

رویداد

آغاز بررسی فنی و امنیتی دوربین‌ها پیش از نصب در کرچ

● سخنگوی سازمان انرژی اتمی روز گذشته گفت: ایران فرایند بررسی‌های فنی و امنیتی دوربین‌ها پیش از نصب در کرچ را آغاز می‌کند.

به گزارش ایسنا، بهروز کمالوندی گفت: ایران تعویض دوربین‌های آسیب‌دیده در کرچ را به سه پیش‌شرط منوط کرده بود: انجام بررسی‌های قضائی و امنیتی درباره ابعاد خراب‌کاری، محکومیتی آنها از سوی آژانس و بررسی فنی و امنیتی دوربین‌ها پیش از نصب. وی گفت: اقدام داوطلبانه ایران درخصوص صدور مجوز دوربین‌ها پس از حصول این سه پیش‌شرط پذیرفته شد. کمالوندی همچنین در گفت‌وگویی با نوریوز افزود: اقدام داوطلبانه ایران درخصوص صدور مجوز تعویض این دوربین‌ها و نصب دوربین‌های جدید نه در قالب یک توافق جدید بلکه پس از حصول این سه پیش‌شرط صورت گرفت و با وجود عدم ارتباط مستقیم میان گفت‌وگوهای فی‌مابین ایران و آژانس با مذاکرات وین، به نظر می‌رسد توافقست دست مذاکره‌کنندگان کشورمان را ریزتر کند و این مسئله در نشست کمیسیون مشترک برجام در عصر جمعه خود را نشان داد.

کمالوندی ادامه داد: البته گفت‌وگوهای ایران و آژانس بین مهندس اسلامی و رافائل گروسبی ارتباطی به مذاکرات نداشت و به‌صورت عادی در قالب موضوعات جاری طرفین در حال انجام بود و لذا این ادعا که ما نیز فشار این اقدام را انجام دادایم صحت ندارد. توجه به این نکته ضروری است که ما از ابتدا نگفته بودیم اجازه تعویض و نصب دوربین‌ها را نمی‌دهیم، بلکه آن را منوط به آن سه پیش‌شرط کرده بودیم. او در ادامه گفت: از طرفی سازمان انرژی اتمی به‌عنوان یک نهاد تخصصی و فنی تعاملات مستمری در چارچوب پادمان با آژانس دارد و این تعاملات نباید شکل سیاسی به خود بگیرد و تلاش ما هم همواره این بوده و هست که تعاملات صرفا فنی و حقوقی باشد؛ بنابراین هرچند تعاملات ما با آژانس به‌صورت غیرمستقیم می‌تواند به مذاکرات وین مرتبط شود اما ماهیتا چنین ارتباطی وجود ندارد. کمالوندی افزود: در واقع ارتباط‌دادن این دو حوزه به هم، به‌نوعی تلاش برای سیاسی‌کردن یک فرایند فنی-حقوقی است. در فضای رسانه‌ای و با هدف عملیات روانی، رسانه‌های غربی و صهیونیستی خیلی تلاش می‌کنند که تعاملات ما با آژانس را سیاسی کنند و متأسفانه تمایلاتی نیز در آژانس در این زمینه وجود دارد، اما تاکید ما جداسدن موضوعات فنی-حقوقی از مسائل سیاسی است. معاون و سخنگوی سازمان انرژی اتمی در ادامه افزود: ذکر این نکته را ضروری می‌دانم که موضوع تاثیر احتمالی دوربین‌های نظارتی آژانس بر هدایت عملیات خراب‌کارانه علیه تأسیسات هسته‌ای ایران برای دستگاه‌های امنیتی و قضائی ما فوق‌العاده مهم بوده و هست و از این رو ما بر ضرورت بررسی دقیق دوربین‌های آسیب‌دیده و جدید تاکید زیادی داشتیم و روی نظر خود ایستادگی کردیم تا به نتیجه رسید. به گفته او اتفاقی که روز پنجشنبه در نشست خبری مدیرکل آژانس افتاد و او برای اولین‌بار یکی از دوربین‌ها را در مصاحبه خود به‌صورت کامل نشان داد و درباره آن توضیحات مسیوطی ارائه کرد، به‌طور قطع متأثر از حساسیت‌های ما و تاکید بر ضرورت مشخص شدن نقش غیرمخرب دوربین‌ها در عملیات خرابکارانه بود. کمالوندی خاطر‌نشان کرد:

درباره سخت‌گیری‌های مأموران امنیتی در بازرسی دقیقی که با حفظ ضوابط حقوقی و اخلاقی پس از عملیات‌های خرابکارانه آغاز شده، این توضیح ضروری است که این سخت‌گیری‌ها بدون علت نیست و مواردی از اقدامات بازرس‌ها خارج از وظایف حرفه‌ای‌شان وجود داشته که حساسیت‌برانگیز بوده و ما به آژانس اعلام کردیم. کمالوندی همچنین در گفت‌وگو با برنامه رویداد رادیو گفت‌وگو با بیان اینکه درباره نصب دوربین‌ها چیزی تحت عنوان توافق وجود نداشته و متنی ردوبدل و فراری منعقد نشده است، افزود: ایران به لحاظ فنی و امنیتی دنبال این بود که آیا دوربین‌ها نقشی در خراب‌کاری‌های هسته‌ای داشت یا خیر و از آژانس درخواست کردیم در این زمینه با ما همکاری کند. وی افزود: ما با آژانس قراردادی داریم و امتیازات و مصونیت‌هایی را در این زمینه قائل هستیم و علی‌القاعده در پی بررسی‌ها، باید از آژانس می‌خواستیم که مصونیت را در نظر گرفته و کار را متوقف کنند. کمالوندی با بیان اینکه بررسی‌های مدت‌زمان زیادی برد تا به نتیجه برسد، افزود: آقای گروسبی در مصاحبه‌ای نینبند اعلام کرد، خسوت‌آمیز علیه تأسیسات هسته‌ای ایران را محکوم کرد؛ هرچند ما موضعی بیش از اینها را می‌خواستیم، ولی به‌رحال قبول کردند که این بررسی‌ها انجام شود. وی ادامه داد: هم‌اینک همکاران ما و بخش‌های امنیتی در حال سؤال و پرسش درباره دوربین‌ها هستند تا مطمئن شوند این دوربین‌ها صرفا عکس می‌گیرد و مطالب دیگری اِی‌شت خود ندارد. کمالوندی درعین‌حال روبه قیوqر با موقعیتی برای کشورمان خواند و افزود: از این پس به نحوی توافق می‌شود تا دوربین‌ها در کرچ نصب شود؛ البته نصب دوربین‌ها نیز به شکلی است که قانون اقدام راهبردی مجلس برای لغو تحریم را در نظر دارد و قانون رعایت می‌شود. سخنگوی سازمان انرژی اتمی کشورمان درعین‌حال تاکید کرد قرار نیست هیچ اطلاعاتی در اختیار آژانس قرار گیرد و زمانی این اتفاق می‌افتد که تمام تحریم‌ها لغو نشود و مجلس اجازه این کار را بدهد. کمالوندی گفت: این مسئله به این معناست که همه نظارت‌های فرایردامنی متوقف شده است.

پیش‌شرط‌های همکاری ایران در منطقه

انتظارات ما از ایران، همچنین تصورات ما از میزان پویایی و اثرگذاری سیاست خارجی ایران در منطقه و جهان چیست؟ اگر قرار به مقایسه باشد، ایران را باید با کدام کشور جهان مقایسه کنیم؟ می‌پرسید: مقایسه چه کمکی به ما می‌کند؟ می‌گویم: شاید نتیجه‌اش خیلی میلی‌متری و میلی‌گرمی نباشد، اما در هر حال، سنجه و پیمانه‌ای است که می‌تواند میزان کارآمدی و توان دستگاه دیپلماسی کشور را در مقایسه با یک همسایه به ما شبیه، تا حدودی روشن کند. در چند سال گذشته و به دنبال پیگیری‌های دمدامی که در مورد تحولات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ترکیه داشته‌ام، به این باور رسیده‌ام که ایران از بسیاری جهات باید با ترکیه مقایسه شود. با وجود برخی تفاوت‌های مهم، ایران و ترکیه شباهت‌ها و مشترکات فراوانی دارند. از شباهت در جمعیت ۸۴میلیونی گرفته تا تنوع قومی-مذهبی، اشتراکات دینی و بسیاری مسائل دیگر. صداالبنه تفاوت‌های عمده و بنیادین هم وجود دارند. به عنوان مثال، حکومت لائیک و دینی در ترکیه و ایران بسیار متفاوت‌اند، رویکرد این دو کشور به شرق و غرب عالم دو جور است، تلقی آنان از معادلات جهان اسلام مشابه هم نیست، یکی عضو و له ناتو و دیگری خارج از ناتو و علیه ناتو است.

اما بگذرید از منظر شباهت‌ها و توانمندی‌ها، به میزان تلاش ایران و ترکیه در یک حوزه مشابه بپردازیم، منطقه‌ای به نام آفریقا که برای ترکیه دور نزدیک و برای ایران، دور دور است. اما چرا آفریقا؟ به دو دلیل: اول اینکه در چند سال گذشته، ترکیه به شکلی بسیار جدی و برنامه‌ریزی‌شده، در این قاره دست به پیشروی دیپلماتیک و اقتصادی زده و تعداد نمایندگی‌های سیاسی خود را به شکل چشمگیری افزایش داده است. دوم اینکه این روزه‌ا در ترکیه، سومین نشست همکاری ترکیه و کشورهای آفریقایی در استانبول برگزار شد. مولود چاوش‌اوغلو، وزیر امور خارجه ترکیه، اعلام کرده ۱۶ رئیس دولت و ۱۰۲ وزیر آفریقایی در این اجلاس شرکت کرده‌اند.

درست خواندید، ۱۰۲ وزیر. مبادات تجاری ترکیه و کشورهای آفریقایی در ۱۵ سال از پنج میلیارد دلار به ۲۵ میلیارد دلار رسیده و حلاهدف‌گذاری ۵۰میلیار‌دلاری را در دست‌سئو کار قرار داده است. همچنین، شرکت‌های پیمانکاری ترکیه در کشورهای آفریقایی، به‌طور متوسط سالانه تا سه شرف؛ وزیر امور خارجه ایران با سرپرست وزارت خارجه دولت موقت خودخوانده طالبان دیدار کرد. حسین امیرعبداللهیان که برای شرکت در نشست وزرای خارجه سازمان همکاری اسلامی به پاکستان رفته بود، با امیرخان متقی به گفت‌وگو نشست. امیرعبداللهیان البته در این سفر با نخست‌وزیر پاکستان، وزرای خارجه فلسطین، مدیرکل بخش‌های آذربایجان ترکیه و دبیرکل جدید سازمان همکاری اسلامی نیز دیدار داشت. ذبیح‌الله مجاهد، سخنگوی این گروه تروریستی در تویت‌تر خبر دیدار مقامات ایران و طالبان را منتشر کرد و توضیح داد که در این دیدار درباره «وضعیت امنیتی و انسانی فعلی» افغانستان نیز «روابط تجاری، اقتصادی و سیاسی» به بحث پرداخته‌اند. ادعای مجاهد درباره گفت‌وگوی متقی با وزیر خارجه ایران درباره «وضعیت امنیتی و انسانی فعلی» افغانستان در حالی مطرح می‌شود که از دید بسیاری از کارشناسان ایرانی و افغانستانی وضعیت فعلی نتیجه مستقیم یورش‌های طالبان به شهرهای مختلف و درحاشیه این نشست مانند چند قانونی از قدرت و البته فقدان مرکزیت در تصمیم‌گیری‌های این گروه است. همچنین بخشی از بحران فعلی ناشی از بی‌جاشدن بخش عمده‌ای از شهروندان افغانستانی پس از کسب قدرت توسط طالبان است که یا به دستور نیروهای این گروه از خانه و شهرهای خود رانده شده‌اند یا در گریز از حکومت طالبان راهی مرزهای کشور برای مهاجرت به ایران و دیگر همسایه‌ها شده‌اند.

دیدار پس از برخورد

از سوی دیگر، این دیدار روز پنج روز پس از آن انجام می‌شود که نیروهای طالبان به محدوده‌های مرزی و سرزمین‌های ایران تجاوز کردند و با نیروهای ایرانی برخورد داشتند. علاوه بر این، ایران مانند کشورهای دیگر همچنان دولت خودخوانده طالبان را که در نتیجه حمله این گروه به پایتخت افغانستان و فرار رئیس‌جمهور این کشور، محمد اشرف غنی بر ارگ قدرت نشسته‌اند، به رسمیت نشناخته است؛ با این حال این اولین دیدار مقامات رسمی ایران با مقامات گروه طالبان هم نیست و پیش‌تر حسن کاظمی‌قمی، نماینده ویژه ایران در امور افغانستان در سفری به کابل با مقامات این گروه دیدار کرده بود. سفر کاظمی‌قمی و اظهارات او که تلویحا طالبان را «نماینده مردم افغانستان» خوانده بود، البته با انتقاداتی در ایران نیز روبه‌رو شد. از سوی دیگر این دیدارها در حالی انجام می‌شود که امرالله صالح، معاون اشرف غنی که طبق قانون افغانستان جانشین او به عنوان وارث حکومت قانونی افغانستان نیز به حساب می‌آید، از زمان تسلط طالبان بر کابل در کنار جبهه مقاومت ملی افغانستان در پنجشیر به رهبری احمد مسعود قرار گرفته است. احمد مسعود نیز چندی پیش به ایران سفری داشت که در آن با یکی از مقامات افغانستان که به ایران جزئیات چندانی از نتایج سفر رهبر جبهه مقاومت پنجشیر به ایران منتشر نشد.

ادامه تلاش طالبان برای پذیرش

طالبان همچنان در جلب حمایت رسمی بین‌المللی و پذیرش دیپلماتیک به عنوان دولت

دیپلماسی

نگاهی به مناسبات دیپلماتیک تهران و آنکارا در قاره آفریقا

ایران و همسایه، در قاره سیاه

میلیارد دلار درآمد داشته‌اند. در ۱۵ سال گذشته تعداد سفارتخانه‌های ترکیه در قاره آفریقا از ۱۲ مورد به ۴۵ مورد رسیده است. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه، ۵۰ بار به ۳۰ کشور آفریقایی سفر کرده است. لازم است این نکته را نیز یادآوری کنم که ترکیه با ۱۳۸ سفارتخانه، پس از کشورهای آمریکا، چین، فرانسه و روسیه، در رده پنجمین کشور جهان ایستاده که دارای بیشترین تعداد دفاتر نمایندگی دیپلماتیک خارج از کشور هستند. وزارت امور خارجه ترکیه شش هزارو ۵۰۰ نفر پرسنل دارد که تنها دو هزار نفر از آنان در مرکز و در داخل ترکیه و بقیه در خارج از کشور در حال انجام مأموریت هستند. طبیعتا ممکن است با این تعداد از سفارتخانه، کنسولگری و نمایندگی، نخستین پرسشی که به ذهن برسد، چنین باشد: چه بودجه عظیمی صرف اداره این دستگاه غریض و طویل می‌شود؟ پاسخ این است: سهم وزارت امور خارجه ترکیه از کل بودجه کشور، همواره چهارصدم درصد کل بودجه است. این در حالی است که به عنوان مثال، سهم وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه از بودجه کل، بیشتر از وزارت امور خارجه و در حد نیم‌صدم درصد است. در سال ۲۰۱۰ میلادی، وزارت امور خارجه ترکیه رقمی نزدیک به شش میلیارد لیره بودجه گرفته که اگر بر اساس نرخ دلار آغاز سال جاری میلادی (هفت‌ونیم لیره) محاسبه شود، عددی نزدیک به ۸۰۰ میلیون دلار از آب درمی‌آید. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در برابر ۱۳۸ سفارتخانه جمهوری ترکیه ۱۰۰ سفارتخانه و در برابر ۸۶ کنسولگری این کشور ۳۴ کنسولگری دارد و ظاهرا شمار پرسنل نیز عددی نزدیک به چهار هزار نفر است (به خاطر شرایط تحریم، از کنار ارقام مقایسه‌ای مبادلات تجاری ایران و ترکیه با کشورهای آفریقایی می‌گذریم). تابلوی بالا به ما چه می‌گوید؟ پاسخ روشن است: ایران در قاره آفریقا، در مقایسه با همسایه و رقیب مهمی به نام ترکیه، تحرک سیاسی و اقتصادی چندانی ندارد و سهم حضور، توسعه روابط و میوه‌چینی، قابل مقایسه نیست. یکی از ویژگی‌های مهم فعالیت گسترده ترکیه در قاره آفریقا، علاوه بر بهادادن به ابعاد سیاسی، امنیتی، دفاعی و اقتصاد، ارائه خدمات بشردوستانه، فرهنگ و آموزش است. آموزش زبان ترکی عثمانی و ترکی نوبین به هزاران دانش‌آموز و دانشجو، آبرسانی و صدها روستای محروم و ارائه خدمات بهداشتی و غذایی در مناطق محروم آفریقااست. صداالبنه تمام این اقدامات در چارچوب یک هدف و پروژه بزرگ و واحد قابل ارزیابی است. همراهی و دوستی با کشورهای آفریقایی، در کنار منافع گسترده اقتصادی و سرمایه‌گذاری، آورده‌های دیگری نیز برای ترکیه دارد. به عنوان مثال، تقویت روابط ترکیه

در حاشیه نشست وزرای خارجه سازمان همکاری اسلامی انجام شد

دیدار وزرای خارجه ایران و طالبان

رسمی افغانستان ناکام بوده است؛ در عین حال نمایندگان این گروه در ماه‌های گذشته دیدارهایی با مقامات کشورهای مختلف نیز داشته‌اند. این گروه با حضور در حاشیه این نشست مانند چند نشست چندجانبه دیگر با ادعای نمایندگی افغانستان همین تلاش‌ها را دنبال می‌کنند. بیشترین اقبال را در این زمینه، البته پاکستان، حامی اصلی و قدیمی این گروه نشان داده است که میزبانی نشست دیروز را نیز بر عهده داشت. با این حال به نظر می‌رسد بسیاری از بازیگران افغانستان و قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی در حال آماده‌شدن برای پذیرش طالبان به عنوان قدرت مسلط در افغانستان و حاکمان این کشور هستند و در نشست‌ها و دیدارهایی که با این بدون حضور نمایندگان این گروه برگزار شده است، نشانه‌های این پذیرش سرنوشت جدید در افغانستان، از سوی قدرت‌های مختلف دیده می‌شود؛ از آمریکایی‌ها که فرایند خروچ‌ش از افغانستان اوج‌گیری دوباره طالبان را کلید زد تا چین که برای تعامل تجاری با این گروه آماده می‌شود و البته کشورهای مثل پاکستان میزبان میلیون‌ها مهاجر و آواره افغان بوده است. این مهاجران و آوارگان، حاصل تجاوز و اشغالگری آمریکا بوده‌اند. شرایط بحرانی افغانستان نیز به دلیل احساس ناامنی، تورریسم و بحران مالی و اقتصادی موج مهاجرت را به شکل روزانه بر ایران تحمیل کرده است، روزانه بیش از پنج هزار افغان وارد ایران می‌شوند.» امیرعبداللهیان افزود: «ایران تاکنون هیچ‌گونه مساعدت بین‌المللی دریافت نکرده است.»

امیرعبداللهیان در مراسم پرسش و پاسخ خود از بازیگران صحنه بین‌الملل خود از لزوم حمایت مالی از همسایگان افغانستان در واکنش به موج مهاجرت گفته بودند. به‌طور خاص، مقامات اتحادیه اروپا این حمایت را به این دلیل لازم دانسته بودند که با حمایت از این همسایگان، مهاجران افغانستان در این کشورها ساکن نشوند تا اروپا دوباره با موج مهاجرت دیگری مواجه نشود. او ایران در حال حاضر با تحریم‌های گسترده‌ای که از سوی آمریکا اعمال شده نیز مواجه است و مبالغی از دارایی‌های خود را در نتیجه این تحریم‌ها بلوکه‌شده می‌بیند.

ایران مرزهای خود را باز گذاشته است

امیرعبداللهیان در عین حال افزود: «جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر انگیزه‌های اسلامی و در نشست سازمان همکاری اسلامی البته امیرعبداللهیان یک سخنرانی کوتاه داشت که در آن وضعیت افغانستان موضوع اصلی صحبت‌های او بود. او در ابتدای سخنرانی خود تصریح کرد: «آنچه ما را در اینجا گرد هم آورده است، بحران طولانی افغانستان است که روز به روز بر ابعاد آن افزوده می‌شود.» وزیر خارجه ایران سپس به تکرار مواضع پیشین ایران پرداخت که در صحبت‌های مقامات ایران در این زمینه مطرح می‌شوند: «جمهوری اسلامی ایران، امنیت پایدار و ثبات سیاسی و اجتماعی در افغانستان را در راستای منافع جمعی منطقه ارزیابی می‌کند. ما معتقدیم امنیت پایدار و ثبات سیاسی و اجتماعی در افغانستان تنها از طریق مشارکت جمعی واقعی و حکومت فراگیر و مؤثر که همه اقوام و مذاهب در آن نقش داشته باشند، میسر است. تأخیر در این امر، به دشمنان مردم افغانستان فرصت خواهد داد تا با گسترش تروریسم و مشکلات اقتصادی و شرایط بحرانی در معیشت و بهداشت و نیازمندی‌های اولیه زندگی، شبکه وسیعی از مجرمان

با اتحادیه آفریقا و فعالیت ۴۵ سفارتخانه این کشور در قاره مزبور، امکان آن را فراهم می‌آورد که ترکیه در سازمان ملل و دیگر میادین گسترده دیپلماسی جهانی از حمایت این کشورها برخوردار باشد و از آنان کمک بگیرد. بدون تردید، دولت اردوغان در چند سال گذشته در حوزه سیاست خارجی و در برابر کشورها و قدرت‌هایی همچون آمریکا و اروپا، تصمیمات غلطی نیز اتخاذ کرده و برخی ایده‌های اشتباه‌زده و شخصی اردوغان، پیامدها و تبعات منفی نیز برای ترکیه به همراه آورده است. اما یکی از الگوهای آموزنده و جالب توجه سیاست خارجی ترکیه در سه سال اخیر، این است که صرفا سراغ فروشگاه‌ها و پاساژهای بزرگ و شیک نرفته و در تیمچه‌ها و راسته‌دکان‌ها نیز چرخ زده و حتی از توجه به بقال‌ها و کسبه کوچک دیپلماسی جهانی هم باز نمانده است. به عنوان مثال، در ماجرای موضع‌گیری تند و تند کشورهای اروپایی علیه ترکیه در شرق مدیترانه، با وجود اقدامات تحریک‌گرانه امانوئل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه، ترکیه با تقویت روابط خود با کشور کوچکی همچون مالت و جلب دوستی ایتالیا، ضربه مکرون را خنثی کرد. در چنین شرایطی باید پرسید: آیا ایران نیز می‌تواند بر اساس چنین الگوهایی حرکت کند؟ آیا لازم است به فلان کشور کوچک عربی تشر زده و یادآوری کنیم که شما از کجا پیدایتان شد؟ آیا معقول و منطقی است در برخی یادداشت‌های خود، از بادکوبه و دیروز و تاریخ و فلان، سخن به میان بیاوریم و خود را در موقعیتی تجسم کنیم که گویی در معادلات منطقه، یکی بزرگ‌تر است و بقیه باید تابع باشند؟ بر اساس الگوی ضرورت همکاری گسترده، باید به این واقعیت انذغان کنیم که در کنار ضرورت توسعه روابط با قدرت‌های بزرگ، اروپا و دیگران، باید از آسیا گرفته تا آفریقا، به ظرفیت و امکان همکاری با کشورهای کوچک نیز توجه شود. به عنوان مثال، اگر ایران در یک بازه زمانی ۱۰ساله، به‌طور هزمرمان و جدی، روابط خود را با همسایگان شمالی و کشورهای مجاور آنها تقویت کرده بود، آیا امروز امکان بهره‌برداری بیشتری از رابطه با گرجستان، ارمنستان و جمهوری آذربایجان به وجود نمی‌آمد؟ این تنها یک نمونه است و در مناطق دیگر نیز می‌توان به نمونه‌های دیگر اشاره کرد که هرکدام از آنها می‌تواند زمینه و ظرفیت‌های جدیدی برای توسعه روابط سیاسی و اقتصادی ایران ایجاد کند. در کنار آماده‌سازی نهادهای فرهنگی و دانشگاهی و دعوت از همراهی بخش خصوصی، این واقعیت را نیز باید پذیرفت که وزارت امور خارجه، کارآمدترین دستگاه برای توسعه اقتصادی و افزایش صادرات است و ارتقای راندمان این دستگاه، علاوه بر دیپلماسی هوشمند و مدیریت قابل، به اعتبارات مالی بالا نیاز دارد.

انسانی کماکان به کمک‌های انسان‌دوستانه به مردم افغانستان ادامه خواهد داد.» وی ادامه داد: «علاوه بر کشورهایی که مسببان واقعی وضعیت کنونی هستند، همه ما به‌ویژه کشورهای اسلامی باید کمک‌های کافی و مستمر خود را در اختیار همه مردم افغانستان قرار دهیم.» وی تاکید کرد: «جمهوری اسلامی ایران از آغاز تحولات اخیر تلاش کرده است ضمن بازگذاشتن مرزهای خود، ترده‌های انسانی و تجاری را تسهیل کند». این البته در حالی است که در چند ماه گذشته، هزاران پناه‌جوی افغانستانی نیز از ایران به افغانستان بازگردانده شده‌اند. امیرعبداللهیان ادامه داد: «همچنین در صد روز گذشته بیش از ۱۳ محموله کمک‌های انسان‌دوستانه را به شره‌های مختلف افغانستان ارسال و مساعدت وسیعی را در قبال دولت و مردم افغانستان در راستای مبارزه با کووید۱۹جمله واکسیناسیون اتباع افغانستانی مقیم جمهوری اسلامی ایران به عمل آورده است.»

داری‌های افغانستان باید آزاد شود
امیرعبداللهیان در ادامه پیشنهادت ایران برای رسیدگی به وضعیت افغانستان را مطرح کرد: «جمهوری اسلامی ایران در این نشست مهم پیشنهاداتی برای کمک به مردم افغانستان دارد: نخست، کشورهای اسلامی، هیئت حاکمه سرپرستی افغانستان و همه طرف‌ها را به تشکیل دولت فراگیر تشویق نمایند. دوم، مردم افغانستان نیازمند کمک‌های فوری بشردوستانه هستند. تشکیل صندوق مالی بین‌کشورهای اسلامی برای این هدف ضروری است. سوم، آزادسازی دارایی‌های مالی افغانستان یک ضرورت است. چهارم، بی‌تردید دول عضو سازمان ملل متحد و دبیرکل آن می‌توانند نقش مهمی در کمک به تشکیل دولت فراگیر و کمک به مردم افغانستان ایفا نمایند و مانع از بروز یک فاجعه انسانی جدید شوند. ما امیدواریم که دولت فراگیر با مشارکت همه اقوام در افغانستان تشکیل شود تا نمایندگان دولت فراگیر افغانستان بتوانند در اجلاس بعدی سازمان همکاری اسلامی شرکت کنند و میز افغانستان در این سازمان خالی نماند.»

راه‌حل دموکراتیک برای مسئله فلسطین

وزیر خارجه در پایان سخنرانی خود به موضوع فلسطین پرداخت: «در خاتمه مایلم به وضعیت بحران جاری در فلسطین بپردازم. معتقدیم بازگشت کلیه فلسطینیان به سرزمین آ‌با و اجدادی خود و تشکیل دولت فلسطین در سراسر سرزمین مادری به پایتختی قدس شریف باید همچنان مورد تاکید او‌ای‌سی [سازمان همکاری اسلامی] باشد. تجربه روند سازش با رژیم جعلی اسرائیل و عادی‌سازی روابط، نشان می‌دهد که مسئله فلسطین فقط با پایان کامل و حقیقی اشغال غیرقانونی این سرزمین اسلامی قابل حل است. ایران بار دیگر بر پیشنهاد خود بر برگزاری یک همه‌پرسی فراگیر با شرکت کلیه ساکنان اصلی سرزمین فلسطین اعم از مسلمان، مسیحی و یهودی به عنوان راه‌حل دموکراتیک تاکید می‌کند.» برخی از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، از قبیل امارات متحده عربی و بحرین در ماه‌های گذشته مشغول عادی‌سازی روابط با اسرائیل نیز بوده‌اند.

سال نوزدهم • شماره ۴۱۴۲ • روزنامه شش

ادامه از صفحه اول

از گذشته درس گرفته‌ایم؟

اما نکته حائز اهمیت این است که با وجود مردودبودن سازوکار ششورا در کشور نمی‌توان از اهمیت استفاده از خرد جمعی غافل شد و برای این مهم باید راهکاری نوآورانه و متناسب با ویژگی‌های نهادی و اقتصادی کشور پیشنهاد داد. همچنین ایجاد یک ششورا برای راهبری یک حوزه فناوریانه نوظهور که پیشران انقلاب صنعتی چهارم است، طبعا در‌حال‌حاضر امکان‌پذیر نیست؛ چراکه اولین الزام اساسی تشکیل یک ششورا شناسایی ذی‌نفعان و فعالان و همچنین بازیگران کلیدی آن حوزه است که در کشور ما هنوز از بلوغ کافی برخوردار نیست و با چالش‌های فراوانی همراه است؛ این موضوع فرصتی را فراهم می‌کند تا ذی‌نفعان اعتباری و غیرحقیقی جایگاه متخصصان و ذی‌نفعان واقعی را بگیرند و شورا را به جای محملی برای سیاست‌گذاری و مشورت، تبدیل به جایگاهی برای سهم‌خواهی‌های راستی و گروهی‌کنند. ایجاد چنین شوراهایی طبعا در قدم اول، خود نخستین مانع رشد و توسعه همه‌جانبه این حوزه خواهد بود.

۲- تدوین برنامه‌های کلان و جامع: تجربه عمل به اسناد بالادستی در میان دولت‌ها و نظام اداری کشور نیز تجربه موفقیتی نبوده است. راهکار سند چشم‌انداز هرچند ممکن است کمک‌کننده باشد، اما با نظر به ساختار کار کارشناسی در کشور و همچنین انتظارات غیرعملی مدیران، این برنامه‌ها و اسناد به جای تحقق سند چشم‌انداز تبدیل به سند آرزوهای دست‌نیافتنی خواهد شد. قراردادن اهدافی که ظرفیت اجرایی و عملیاتی کشور، به‌ویژه در شرایط تحریم، توان برآمدن از عهده آن را برای کشور ندارد، سبب کنار گذاشته‌شدن آن سند و باطبع روی زمین ماندن کار آن حوزه خواهد شد. به همین دلیل این راهکار نمی‌تواند یک راهبرد اساسی برای هدایت کشور به سمت استفاده بهینه از هوش مصنوعی باشد و ارائه چنین سندهایی تنها وظایف مسئولان اجرایی ذی‌ربط را برای بازه کوتاه‌مدت نسبک خواهد کرد؛ چراکه عملیاتی‌کردن اسناد بلندمدت نیازمند ثبات اجرایی است و معمولا به دلیل تغییرات مدیریتی فراوان نیروهای اجرایی در میان دولت‌ها، نمی‌توان به اجرای اسنادی از این دست امیدوار بود. در چنین شرایطی تدوین اسنادِ بخشی راهکار مفیدتری خواهد بود. اسنادِ بخشی نه‌تنها با واقعیت‌های یک حوزه خاص سازگارتر است، بلکه تغییرات و بهبود آنها نیز به واسطه ساختار نظام اداری ساده‌تر بوده و در صورت وجود اشکالاتی در آن می‌توان به ارزیابی و اصلاح آنها امید داشت. همچنین تجارب جهانی نیز نشان می‌دهد بسیاری از کشورها، سیاست‌گذاری هوش مصنوعی را از بخش‌های کوچک‌تر آغاز کرده‌اند و اسناد ملی آنها بر اساس این اسناد بخشی تدوین شده‌اند. می‌توان امیدوار بود که در فاصله زمانی دوساله با تدوین اسناد بخشی و ترکیب آنها، به یک نقشه راه واقع‌بینانه در حوزه هوش مصنوعی که با اقتضانات داخلی و خارجی تطابق داشته باشد، دست یابیم.

۳- نگاه به منابع و توان دولتی برای سرمایه‌گذاری: پسر واضح است که شرایط اقتصادی دولت، یعنی تحریم و کسری بودجه شدید، هم‌اکنون اداره دولت را با چالش مواجه کرده است و در چنین موقعیتی نمی‌توان از دولت انتظار داشت تا منابع کلانسی را صرف تحقیق، توسعه و سرمایه‌گذاری برای توسعه فناوری هوش مصنوعی کند. به همین خاطر ارائه پیشنهادهایی از قبیل تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر دولتی، در صورت تأسیس نیز حتما نمی‌توانند به صورت ادامه‌دار اقدام به تأمین مالی توسعه فناوری هوش مصنوعی و همچنین کمک به شرکت‌های فعال این حوزه کنند؛ پس لازم است به روش‌های تأمین مالی جدیدی فکر کرد که در آن دولت نیاز به تزریق منابع فزاینده مالی نداشته‌نشد. بخش خصوصی و بخش عمومی غیردولتی می‌توانند در این حوزه فعالانه عمل کرده و با ایجاد کنسرسیوم‌های مشترک اقدام به تأمین مالی این حوزه کنند.

موارد متعدد دیگری نیز می‌توانند در ادامه این فهرست قرار گیرد، اما نظر به فرصت کوتاه تنها به موارد اصلی مشترک میان پیشنهاد‌های ارائه‌شده اشاره شد. برای حل این چالش‌ها نیاز به نگاهی نوآورانه و خلاقانه داریم، باید پذیرفت که دولت و مجموعه حاکمیت در‌حال‌حاضر توان کلیه فلسطینیان به سرزمین آ‌با و اجدادی خود و تشکیل دولت فلسطین در سراسر سرزمین مادری به پایتختی قدس شریف باید همچنان مورد تاکید او‌ای‌سی [سازمان همکاری اسلامی] باشد. تجربه روند سازش با رژیم جعلی اسرائیل و عادی‌سازی روابط، نشان می‌دهد که مسئله فلسطین فقط با پایان کامل و حقیقی اشغال غیرقانونی این سرزمین اسلامی قابل حل است. ایران بار دیگر بر پیشنهاد خود بر برگزاری یک همه‌پرسی فراگیر با شرکت کلیه ساکنان اصلی سرزمین فلسطین اعم از مسلمان، مسیحی و یهودی به عنوان راه‌حل دموکراتیک تاکید می‌کند.» برخی از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، از قبیل امارات متحده عربی و بحرین در ماه‌های گذشته مشغول عادی‌سازی روابط با اسرائیل نیز بوده‌اند.